

Avrupa Enerji Fakirliği: Ortak Tasarım ve Bilgide Yenilikçi Ajanda

Harekete Geçme Çağrısı

Mayıs 2020, katkıda bulunanlar:

Barbosa, R.; Barrella, R.; Bouzarovski, S.; Castaño-Rosa, R.; Chatzikonstantinou, E.; Cornelis, M.; Dereniowska, M.; Dobbins, A.; Dubois, U.; Gaydarova, E.; Grossmann, K.; Guyet, R.; Hanke, F.; Hesselman, M.; Horta, A.; Jiglau, G.; Katman, F.; Katsoulakos, N.; Martín-Consuegra, F.; Mattioli, G.; Mengolini, A.; Mohlakoana, N.; Robic, S.; Sagan, I.; Sareen, S.; Sinea, A.; Stojilovska, A.; Thomson, H.; Tirado Herrero, S.; Varo, A.; Vatavali, F.; Živčić, L.

Enerji fakirliği COVID-19 krizi ile birlikte artacak. Enerji hakkı zamanı!

Ya sokağa çıkma yasağı ilan edildiğinde haberleri kontrol etmek için televizyonu aamasaydınız, ailenizle görüntülü görüŐme yapamasaydınız veya gece ve gündüz sıcak ortamda kalamasaydınız? Ya her sıcak yemek piŐirmek istediğinizde veya çocuğunuzun online eğitim zamanı, gelecek olan enerji faturası nedeniyle endiŐelenseydiniz? Ya ekonomide yavaŐlamanın sonucu olarak iŐinizi kaybetseydiniz?

COVID-19 krizi ülke, bölge, ekonomik geliŐmiŐlik düzeyi veya insanların kültür ve eğitim altyapısından bağımsız olarak her yerde yeni problemler yaratıyor. Biz, enerji fakirliği konusunda çalıŐan ve uzman bir grup olarak korona virüs salgınının enerjinin ve enerji hizmetlerinin güvende, sağlıklı ve düzgün bir yaŐamın temel bileŐenleri olduğunu bir kez daha gösterdiğine inanıyoruz. Bu sebeple, enerji ve enerji hizmetleri hakkı konusunda Avrupa'da bilgiye dayalı bir müzakere çağrısında bulunuyoruz. Bu tartıŐma, konsolide etme hedefiyle birlikte, yenilikçi Avrupa Dayanışma Paktı içinde mevcut durumla nasıl baŐa çıkılacağı, sonrası için nasıl bir hazırlık yapılacağı ve enerji fakirliğinden kaçınılan yeni normale doğru evrimin nasıl geliŐtirileceđi konusunda sağlam bilimsel çalıŐmalarla birlikte yapılmalıdır.

COVID-19 krizinin Avrupa'daki enerji fakiri hane halkları üzerindeki ilk etkileri

Enerji fakirliği genelde, aşırı enerji faturaları, düŐük gelirler veya yetersiz enerji verimliliği nedeniyle soğutmanın veya ısıtmanın imkansız olduğu bir evde yaŐama anlamına gelen evde ihtiyaç duyulan seviyelerde enerji hizmetlerini sağlayamama olarak anlaŐılmaktadır. Enerji fakiri insanlar solunum ile ilgili hastalıklar ve zihinsel hastalıklar gibi mevcut kriz durumunun özellikle tehlikeye soktuğu sağlık risklerine karşı daha korumasızdırlar. Enerji fakirliğine yol açan faktörler çoğalırken (düŐük gelirler, yüksek faturalar, konut kalitesinin az olması) salgın (pandemi), enerji fakirliğini daha iyi anlama ve enerji fakirini tespit etme ihtiyaını artırmaktadır.

COVID-19 krizi tüm dünyayı vururken sonuçları da hızlıca ortaya çıkmaya baŐlamıŐtır. Küresel sokağa çıkma yasağının tetiklediği süregelen durgunluk (resesyon), öncesinde var olan eşitsizlikleri derinleŐtirmektedir. Sağlık hizmetine yönelik rakamların ötesinde, iŐ güvensizliği krizin en görünen sonuçlarından biri olabilir. Avrupa'da iŐsizlik iki katına çıkabilir. Perakende veya konuk ağırlama hizmetleri sektörlerindeki düzensiz çalışanlar, ekonomik faaliyetteki ani durmanın ilk kurbanlarıdır. Enerji fakirliğinin psikolojik rahatsızlıklarda payı olduğu ortaya koyulmuŐtur. Bu kırılganlık ile Őimdi de izin st üste gelmekte ve sayısı belirsiz pek çok hafta evde kalan vatandaŐlar sadece daha düŐük gelire değil, duygusal strese ve geleceğe dair belirsizliğe de maruz kalmaktadırlar.

Hayatlarımız derinden deđiŐiyor. COVID-19 krizi, enerji fakirliği sebepleri ve tecrübelerinde derin bir Şekilde görülen cinsiyet eŐitsizliklerini Őiddetlendirmektedir. Evde kalma yemek piŐirme, elektronik aletleri alıŐtırma, ısıtma ve soğutma enerji hizmetlerine olan ihtiyaı artırmaktadır. Bazı ülkelerde hane halkının elektrik tüketimi ciddi oranda artacaktır (yüzde 10'dan fazla), bu da daha yüksek elektrik faturasına yol

açacaktır. Sokağa çıkma yasağı sırasında mesken ve hane halkı nitelikleri daha fazla önem taşır. Yetersiz yalıtım ve verimsiz elektrikli aletler, enerji ve diğer temel kamu hizmetlerine garantili erişim eksikliği ve artan enerji tüketimi, hane halkının bütçesine etki etmektedir. Aşırı kalabalık ve uygunsuz konut daha da dikkat çekicidir. Tüm bunlar enerji kırılganlığını ve sosyo-mekansal eşitsizlikleri artırarak her yerde yaşam kalitesine zarar vermektedir.

ENGAGER COST Aksiyonu, halihazırda, Avrupa ve ötesinde enerji fakirliğine yol açan nedenler ve sonuçları hakkında kırılganlıkların sosyal ve mekansal dağılımını gösteren geniş kapsamlı hakemli araştırma ve politika tavsiyesi yayınlamıştır. Bununla birlikte, enerji fakirliği, salgın öncesine nazaran şiddetlenmektedir. Bazı insanlar enerji hizmetleri, hatta musluk suyundan mahrum bir şekilde soğukta veya karanlıkta yaşamak zorunda kalmaktadır. Bazıları halihazırda hizmetleri kesilmiş ve şu an yeniden hizmet alamaz durumda veya servis sağlayıcılara borçları birikmektedir. Pek çok ülkede acil durumlarda enerji fiyatlarının dondurulması, geçici olarak kesintilerin yasaklanması veya finansal destek sağlanmasına rağmen pek çok hane halkı bunların gerisinde kalmıştır. Temsil edilmeyen azınlıklar, acil durum tedbirlerinin dışında kalmaktadır. Resmi sosyal destek hizmetlerine veya aile ile arkadaşlara fiziksel uzaklık aynı zamanda destek arama veya bulmada güçlük anlamına da gelmektedir. Finansal yükün ötesinde, bu, aynı zamanda korona virüsten fiziksel olarak etkilenmeyenlerin bile fiziki ve zihinsel sağlığına ilave yük getirmektedir. Uzun vadede gelir hızla düştükçe hane halkı kiralalarını ve ipotek ödemelerini ödemede zorlanacaklar ve tahliye edilme riskiyle karşı karşıya kalacaklardır.

Enerji fakirliğinin yeni yönlerinin zaman içinde ortaya çıkmasını bekliyoruz. Daha fazla insan, dönemsel veya daimi enerji fakirliği ile karşı karşıya kalabilir. Örneğin, serbest çalışanlar, mikro, küçük ve orta boyutlu işletmeler faturalarını ödemede ve işlerini sürdürmede daha fazla güçlük çekebilirler. Aileler yeni ikilemler ve çatışan öncelikler (yemek, ısınma, ulaşım, telekomünikasyon) ile karşılaşabilirler. Kesintilere getirilen geçici yasaklar kaldırıldığında hane halkları ilave ve geçmiş ödemelerini gerçekleştirmede zorlanabilirler.

Enerji Hakkı düzenlemesi için dayanışma paktı

Mevcut kriz, günlük hayatımızda enerjinin kritik rol oynadığını ortaya koymaktadır. Yoksunluk, toplumla sosyal, ekonomik ve siyasal olarak ilişki kuramama anlamına gelmektedir. Daha çok insanı karanlıkta bırakmak kabul edilemez. Hükümete ve karar alıcılara yönelik artan güvensizlik sebebiyle **salgın (pandemi) sosyal uyum ve demokrasinin altını oyarak riske atmaktadır**. Bu sebeple, en kırılgan kesimleri mevcut ve gelecek krizlere karşı güvence altına almak, artan sosyal eşitsizliklere işaret etmek ve onların sağlığını ve iyiliğini merkeze almak için **bir dayanışma paktı geliştirilmesi** çok önemlidir. Salgının (pandeminin) maliyetinin hane halkları, devlet ve ekonomik aktörler arasında adil paylaşımı, kırılgan kesimlerin genişletilmiş korunmasını içermektedir. Bu tür dünya çapındaki krizlerin daha iyi araştırılması ve enerji fakiri ve kırılgan kesimlere etkilerinin anlaşılması için ilave araştırma ve geliştirme faaliyetleri çağırısı yapıyoruz.

Herkes için enerji ve enerji hizmetleri hakkını düşünmenin zamanı geldi.

Kısa vadede, **hükümetler acilen en kırılgan kesime ekonomik ve sosyal destek tedbirlerinin artırılmasını sağlamalıdır.** Dayanışma, sosyal ve enerji hizmetleri, minimum miktar dahil olmak üzere, en iyi şekilde verilmeye devam etmelidir. İşini kaybedenlere veya izin durumuyla karşı karşıya kalanlara gelir sağlanması için esnek tedbirler, krizin şokunu absorbe etmek ve alım gücünü korumak için gereklidir. Vergi politikaları bu amaç doğrultusunda tasarlanmalıdır. Politikalar kriz nedeniyle faturalarını ödemeyen hane halkları ve şirketlerin belirlenmesi ve yerinde sosyal tarifeler, sübvansiyonlar ve toplu ödenen yardımların garantilenmesine yönelik olarak tasarlanmalıdır. Tüketiciler daha kırılgan hale geldiği ve daha çok enerji kullandığı için güvenilir finansal destek artırılmalıdır. Hizmet sağlayıcılar gibi çeşitli paydaşlar tarafından finanse edilen bir enerji fonu, hane halkının enerji borcunun ertelenmesi ve bu ailelerin faturaları karşılayabilmesinin sağlanması için kullanılabilir.

Enerji fiyatlarının makul olması gereklidir, sadece kırılgan müşteriler için değil. Kırılgan hane halklarının ihtiyaçlarını karşılamaları için tavan fiyatlar, blok veya sosyal tarifeler oluşturulmalı veya uyarlanmalıdır. Pek çok enerji fakiri ev, koruma tedbirlerine dahil olmayan yüksek vergili alternatif yakıtlara ve yanıcı maddelere (kalorifer yakıtı gibi) bağımlıdır. Bu sebeple, COVID-19 krizi sırasında bu enerjilerin maliyet yükünü azaltmak için belirli kurallar yürürlüğe koyulmalıdır.

Enerji kesintilerinin yasaklanması çağırısı yapıyoruz. Hükümetler, hane halklarının hizmet sağlayıcılara borcunun birikmesine engel olurken mevcut sokağa çıkma yasağından daha uzun süre, en azından ödemeler düzelinceye kadar, tercihen beş yıl, kesintileri yasaklamalıdır. Hane halklarının temel ihtiyaçlarını gidermeleri için minimum enerji tüketimi seviyeleri belirlenebilir, özellikle sıhhi temizlik, hijyen ve bilgi gibi COVID ile ilgili acil sağlık konularında. Bu dönem sonrasında hizmet sağlayıcının yaptığı kesintiyle herhangi bir sosyal güçlüğü sebep olmadığını ispat etme zorunluluğu hakkında yasada genel değişiklik yapılması gereklidir. Tercih edilen borç yönetimi mekanizmaları hatta borç iptali; hükümet, düzenleyici kuruluşlar ve hizmet sağlayıcılar işbirliğinde yürürlüğe koyulmalıdır.

Konut kalitesi en çok baskı yaratan konulardan biridir. Tüm vatandaşların düzgün bir yerde yaşamasının sağlanması, iyileşme planında bir öncelik olmalıdır. Konut kalitesi verimlikten ötedir. Hatta, hane halkları için konut maliyetlerini makul seviyede tutarken ısı donanımının iyileştirilmesinin hızlandırılmasına acil ihtiyaç vardır. Önerilen Onarım (Renovasyon) Dalgası en fakirin bile enerji verimli evlerde yaşamasını garanti altına alacak şekilde adil ve kapsayıcı olmalıdır. Bu insanların aynı zamanda yenilenebilir enerji ve enerji verimli elektrikli aletlere makul fiyatlarla erişim imkanı olmalıdır. Gereken minimum enerji miktarı bilgisi tüm evler için, özellikle kiralık ev piyasasındaki evler için, zorunlu olmalıdır (AB 218/844 Direktifi'nde önerildiği gibi).

Sağlık hizmeti, eğitim ve konut gibi enerjinin de temel hizmet ve kamu yararı olarak değerlendirilmesini sağlayan bir enerji fakirliği dayanışma paktı, Avrupa toplumlarının gelişmiş yeşil ve sosyal direncine katkıda bulunacaktır.